

Vandalen: wie zijn zij, wat drijft hen?

Ruitentickers, eierengooiers, brievenbusplassers, graffitispuiters en ander janhagel brengen we vaak samen onder de noemer 'vandalen'. Maar waarom stellen sommigen dat soort daden, die variëren tussen kwajongensstreken en grove vernielingen?

De Vandalen doorkruisten Europa tussen 400 en 500 n.C. Zij plunderden ook Rome en omgeving kaal. Uiteindelijk verdween dat Germaanse volk, maar de slechte naam en faam bleven. Bijvoorbeeld bij de plundering en vernieling van kastelen, kerken en huizen in het kielzog van de Franse revolutie.

Het begrip was geboren. Vandalisme is sindsdien *'het opzettelijk schenden, verminken of vernietigen van private of publieke eigendommen'*.

Wie doet zo iets en waarom?

Volwassenen vernielen net zo goed als jongeren, maar de meeste vandalen zijn 17 à 18 jaar. Het zijn hoofdzakelijk jongens, bijna steeds in een groep van eenzelfde buurt, school of het uitgaansleven.

- Als spel
Hier is er geen sprake van een duidelijk boosaardig opzet; bij erg jonge kinderen is het een leren kennen van de omgeving. Bij oudere kinderen is het vaak een toevallig en onbedoeld resultaat van hun spel.
- Om het aanzien
Tussen 12 en 16 jaar is het een middel om aanzien te verwerven in de groep. Het ontbreken van enige (ouderlijke) controle is hierbij van groot belang.
- Uit verveling
Het is een middel om verveling te verdrijven
- Uit wraak
Een manier om problemen op te lossen, waarop men geen antwoord heeft, vooral vanaf 16 jaar en ouder. De persoon handelt meestal alleen en richt zich tegen de bezittingen van degene(n) die hij verantwoordelijk acht voor wat hem is overkomen.
- Uit hebzucht
Meestal om materieel voordeel te halen; het verschilt het heel weinig van diefstal.
- Als tactiek
Meestal wat oudere daders die weloverwogen te werk gaan. Het bekendste voorbeeld hiervan zijn graffiti of voetbalhooliganisme.

Veranderlijke elementen

- De groep
Jeugd vandalisme komt meestal in groep voor, met een verminderd verantwoordelijkheidsgevoel tot gevolg. Alcohol en andere drugs versterken dit vaak.
- Sociale gegevens
Het gezin, de school, het milieu oefenen een grote invloed uit op het gedrag.

Drempels

- **Uitwendige drempels**
Dat zijn controle door ouders, leerkrachten, buurtbewoners, voorbijgangers, politie. Vandaar dat vandalisme veelal 's nachts en op verdoken plaatsen voorkomt. De vrees voor een bestraffing door het gerecht kan ook een drempel zijn.
- **Inwendige drempels**
Dit is vooral een kwestie van gewetensvorming en het zich eigen maken van normen. De groep speelt hierin terug een belangrijke rol, zowel negatief als positief, zeker voor jongeren, die sterk groepsafhankelijk zijn.
- **De aanwezigheid van vernielbare eigendommen.**
- **Het is toch al stuk**
Zaken die geheel of gedeeltelijk beschadigd zijn, lokken verder vandalisme uit, zeker als het niet duidelijk is wie deze voorwerpen gebruikt of wie ervoor zorgt.
- **Daar kan ik wat moois van maken**
Eentonige en/of grote witte gevels of affiches zijn een uitnodiging tot 'verfraaiing' door graffiti.
- **Geen moeite**
Wat gemakkelijk bereikbaar is, wordt gemakkelijk vernield.
- **Die is voor mij**
Heel wat vernielingen worden aangericht om een of andere buit te bemachtigen: vlaggen, verkeersborden e.d.
- **De staat heeft geld genoeg**
Een voorwerp dat toebehoort aan één of andere stadsdienst of aan de anonieme staat, wordt sneller vernield.
- **En nu naar huis**
In de buurt van uitgaanswijken is er doorgaans meer vernieling dan elders. Datzelfde geldt voor de invalswegen naar het stadscentrum.

Voorkomen

- **Het zich eigen maken van een norm**
Dit proces verloopt doorgaans via de ouders, de leerkrachten, de vrienden, de media... en kan op velerlei manieren plaatsvinden.
- **Het motief wegnemen**
Men moet er naar streven de oorzaken van het ongenoegen weg te nemen. Kinderen moeten de mogelijkheid krijgen hun ongenoegen te uiten en er moet aandacht besteed worden aan hun ontplooiingskansen en vrijetijdsbestedingen.
- **Een uitlaatklep geven**
In de mate er een alternatief geboden wordt zal het vandalisme afnemen.
- **Hulpverlening aan randgroepen**
Vooral de jongeren die te kampen hebben met schoolachterstand, met gezins- en/of drugsproblemen zullen hier moeten geholpen worden.

- Bestaande maatregelen en straffen
De wet op de jeugdbescherming en het strafwetboek hebben naast een bestraffende functie ook een afschrikkingseffect.
- Alternatieven
Met alternatieve straffen wordt vooral beoogd dat herhaling voorkomen wordt door meer inzicht te geven in de gevolgen voor het voorwerp en het slachtoffer.

“Wie heeft nog nooit slechte of domme dingen gedaan om geen enkele andere reden dan dat hij wist dat het niet mocht.” – Sint-Augustinus van Hippo (354-430 n.C.) in zijn ‘Confessiones’, waarin hij onverbloemd spreekt over zijn balsturige jeugd.